

POSTANOWIENIE

25 listopada 2025 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Dariusz Dończyk

na posiedzeniu niejawnym 25 listopada 2025 r. w Warszawie
w sprawie z powództwa R.S. i I.S.
przeciwko Bankowi spółce akcyjnej w W.
o ustalenie i zapłatę,
na skutek skargi kasacyjnej Banku spółki akcyjnej w W.
od wyroku Sądu Apelacyjnego w Poznaniu
z 14 kwietnia 2023 r., I ACa 145/22,

- 1) odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2) obciąża stronę pozwaną kosztami postępowania kasacyjnego, pozostawiając ich wyliczenie referendarzowi sądowemu.**

UZASADNIENIE

Określone w art. 398⁴ § 2 k.p.c. wymaganie uzasadnienia w skardze kasacyjnej wniosku o przyjęcie jej do rozpoznania zostaje spełnione, jeśli skarżący wykaże, że w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Cel wymagania przewidzianego w art. 398⁴ § 2 k.p.c. może być zatem osiągnięty jedynie przez powołanie i uzasadnienie istnienia przesłanek o charakterze publicznoprawnym, które –

zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. – będą mogły stanowić podstawę oceny skargi kasacyjnej pod kątem przyjęcia jej do rozpoznania. Na tych jedynie przesłankach Sąd Najwyższy może oprzeć rozstrzygnięcie w kwestii przyjęcia bądź odmowy przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

W skardze kasacyjnej wniesionej od wyroku Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z 14 kwietnia 2023 r. (sygn. akt I ACa 145/22), pełnomocnik pozwanego – Banku spółki akcyjnej w W. – oparł wnioski o jej przyjęcie do rozpoznania na przesłankach określonych w art. 398⁹ § 1 pkt 4 i 2 k.p.c., tj. ze względu oczywistą zasadność skargi kasacyjnej oraz istnienie potrzeby wykładni przepisów prawa.

Odnosząc się do przesłanek przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, wskazanych przez skarżącego we wniosku, Sąd Najwyższy stwierdza, że żadna z nich nie została wykazana w sposób uzasadniający uwzględnienie wniosku na podstawie art. 398⁹ § 1 pkt 4 i 2 k.p.c.

W odniesieniu do przesłanki wskazanej w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. należy podkreślić, że zgodnie z ugruntowanym orzecnictwem Sądu Najwyższego, spełnienie tej przesłanki ma miejsce wyłącznie wtedy, gdy skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Przez „oczywistą zasadność” rozumie się sytuację, w której trafność zarzutów naruszenia prawa materialnego lub procesowego przez sąd drugiej instancji wynika wprost (*prima facie*) z treści skargi, bez potrzeby prowadzenia pogłębionej analizy prawniczej. Dotyczy to zatem wyłącznie uchybień o charakterze elementarnym, polegających w szczególności na oparciu rozstrzygnięcia na wykładni przepisu oczywiście sprzecznej z jednolitą i ugruntowaną wykładnią przyjmowaną w orzecnictwie i nauce prawa, zastosowaniu przepisu, który utracił moc obowiązującą, bądź jego oczywiście błędnym zastosowaniu do ustalonego stanu faktycznego. Do wykazania oczywistej zasadności skargi powinno wystarczyć jedno konkretne twierdzenie, jedna stanowcza, przekonująca od razu teza, wskazująca racje podważające rozstrzygnięcie poddane krytyce i zaskarżeniu. Na tym właśnie polega „oczywista” zasadność środka zaskarżenia w rozumieniu przyjętym w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 17 grudnia 2019 r., IV CSK 307/19).

Co do przesłanki z art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c., jej spełnienie wymaga wskazania przepisu prawa, którego wykładnia budzi wątpliwości, określenia zakresu tej wykładni, podania, na czym polegają wątpliwości związane z rozumieniem przepisu oraz przedstawienia argumentacji przemawiającej za tym, że mają one rzeczywisty i poważny charakter, nie należą zaś do zwykłych wątpliwości związanych z procesem stosowania prawa. Wymagane jest także wykazanie, że treść i znaczenie przepisu nie zostały dostatecznie wyjaśnione w dotychczasowym orzecznictwie lub że istnieje potrzeba zmiany ich dotychczasowej wykładni. Jeżeli podstawą wniosku w tym zakresie jest twierdzenie o występujących w orzecznictwie sądowym rozbieżnościach wynikających z dokonywania przez sądy różnej wykładni przepisu, konieczne jest także wskazanie rozbieżnych orzeczeń, dokonanie ich analizy i wykazanie, że rozbieżność wynika z różnej wykładni przepisu (zob. np. postanowienie Sądu Najwyższego z 28 marca 2007 r., II CSK 84/07 oraz z 14 grudnia 2023 r., I CSK 6110/22). Należy podkreślić, że wątpliwości wskazane przez skarżącego muszą istnieć nadal w chwili orzekania w przedmiocie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania. Argumentacja dotycząca rozbieżności w orzecznictwie sądów wymaga przytoczenia przykładów orzeczeń, które wskazują na rzeczywistą rozbieżność w wykładni przepisów, występującą również w chwili orzekania w przedmiocie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 18 lipca 2024 r., I CSK 1225/23).

Ogólnie należy podkreślić, że problemy prawne ujęte w uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie mają cech nowości, gdyż były przedmiotem wielokrotnych wypowiedzi Sądu Najwyższego w orzeczeniach wydanych, często w odniesieniu do zbliżonych treścią umów kredytowych, nie tylko na etapie wstępnej oceny często już po wniesieniu skargi kasacyjnej, ponieważ dotyczą one starszych spraw. W świetle obecnych orzeczeń, skarga jest nieaktualna, co uniemożliwia jej przyjęcie do rozpoznania.

Skarżący wskazał na oczywistą zasadność skargi kasacyjnej, przejawiającą się w zastosowaniu przez Sąd Apelacyjny dyspozycji art. 385¹ § 1 k.c. do umowy kredytu stricte dewizowego (walutowego), z całkowitym pominięciem charakteru przedmiotowej umowy, jej specyfiki, jak również wyłącznie fakultatywnego

charakteru postanowień dotyczących wypłaty i spłaty kredytu, które w toku postępowania zostały uznane za abuzywne. Od razu trzeba zauważyć, że tak sformułowana przesłanka przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania została ujęta wadliwie. Po pierwsze nie wskazuje na uchybienia o charakterze elementarnym, polegających w szczególności na oparciu rozstrzygnięcia na wykładni przepisu oczywiście sprzecznej z jednolitą i ugruntowaną wykładnią przyjmowaną w orzecznictwie i nauce prawa. Wskazuje jedynie na dokonanie błędnej oceny prawnej odwołując się do wyroku Sądu Najwyższego z 9 października 2020 r., III CSK 99/18. Skarżący pomija jednak inne orzeczenia Sądu Najwyższego, z których wyprowadzić można wniosek przeciwny, a mianowicie, że umowa, której dotyczy spór nie miała charakteru walutowego, skoro była to umowa o kredyt waloryzowany do waluty obcej, kwota kredytu została wypłacona w walucie obcej, a kredyt został zawarty w związku z umową nabycia lokalu mieszkalnego, w której cena sprzedaży została wyrażona w walucie polskiej (zob. m.in. wyroki Sądu Najwyższego z 30 września 2020 r., I CSK 556/18 oraz z 13 maja 2022 r., II CSKP 405/22 i II CSKP 293/22). Takiej umowy nie można uznać za umowę kredytu walutowego, skoro po stronie kredytobiorcy nie powstało roszczenie o wypłacenie mu środków w walucie obcej w kwocie oznaczonej w umowie. Brak również gospodarczej potrzeby uzyskania przez kredytobiorcę waluty obcej, z czego zdaje sobie sprawę kredytodawca (zob. wyroki Sądu Najwyższego z 13 maja 2022 r., II CSKP 405/22 i z 24 czerwca 2022 r., II CSKP 10/22). Wreszcie, sam walutowy albo waloryzowany charakter umowy kredytu nie przesądza oceny czy umowa zawiera niedozwolone postanowienia umowne. Abuzywny charakter mogą mieć postanowienia narażające konsumenta na ryzyko kursowe. Przesądza to, że skargi kasacyjnej z wyżej omawianej przyczyny nie można uznać za oczywiście uzasadnionej.

Skarżący domagał się też wykładni art. 411 pkt 2 i 4 k.c. w celu wyjaśnienia wątpliwości dotyczących tego, czy kredytobiorca może domagać się od banku zwrotu kwot świadczonych w wykonaniu umowy kredytu uznanej następnie za nieważną z powodu abuzywności zawartych w niej klauzul, w sytuacji, w której kredyt został całkowicie spłacony przed terminem wymagalności określonym w umowie kredytu w tym w świetle zgodności takiego świadczenia z zasadami współżycia społecznego. Należy jednak podkreślić, że w orzecznictwie Sądu

Najwyższego jednoznacznie odrzucono zapatrywanie, że konsument spłacający kredyt udzielony mu na podstawie umowy dotkniętej nieważnością czyni zadość zasadom współżycia społecznego w rozumieniu art. 411 pkt 2 k.c., wskazując, iż nie ma potrzeby sięgania do tego przepisu w sytuacji, w której wzbogacony środkami pieniężnymi wypłaconymi przez bank w wykonaniu nieważnej umowy kredytu jest prawnie (a nie tylko moralnie) zobowiązany do jej zwrotu. Podkreśla się, że art. 411 pkt 4 k.c. normuje przypadki, gdy zobowiązanie istnieje i dochodzi do przedwczesnego świadczenia z tego zobowiązania, a zatem brak podstaw do twierdzenia, że spełniane świadczenie jest nienależne, co oznacza, że podstawa prawna świadczenia w chwili jego spełnienia nie budzi wątpliwości i następnie nie ulega zmianie, a przyjęcie stanowiska przeciwnego prowadziłoby do niesymetrycznego rozliczenia stron w związku z nieważnością umowy i chroniłoby interes tylko jednej z nich (zob. uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z 7 maja 2021 r., III CZP 6/21, OSNC 2021, nr 9, poz. 56, postanowienie Sądu Najwyższego z 6 lipca 2021 r., III CZP 41/20 oraz wyrok Sądu Najwyższego z 12 września 2025 r., II CSKP 5/23 wraz z powołanym tam orzecnictwem).

W świetle powyższego Sąd Najwyższy stwierdza, że skarżący nie wykazał, aby w dacie orzekania w przedmiocie przedsądu istniała potrzeba ponownego odniesienia się do wskazanych przepisów oraz poruszonej problematyki. Argumenty zawarte we wniosku, zestawione z motywami zaskarżonego wyroku oraz uwzględniając aktualny dorobek orzecniczy Sądu Najwyższego, nie wskazują na konieczność kolejnej wypowiedzi w objętej nim materii – z uwzględnieniem publicznoprawnego charakteru skargi kasacyjnej oraz jej funkcji wykraczającej poza ochronę interesu indywidualnego.

Wskazać należy również, że nie zachodzi nieważność postępowania, którą Sąd Najwyższy bierze pod rozwagę – w granicach zaskarżenia – z urzędu (art. 398¹³ § 1 k.p.c.).

Z przytoczonych względów należało odmówić przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (art. 398⁹ § 2 k.p.c.).

O kosztach postępowania kasacyjnego – na stosowny wniosek zawarty w odpowiedzi na skargę kasacyjną – orzeczono na podstawie art. 108 § 1 k.p.c., obciążając nimi na podstawie art. 98 § 1 w zw. z art. 391 § 1 i art. 398²¹ k.p.c. stronę pozwaną, która przegrała sprawę w postępowaniu kasacyjnym.

Dariusz Dończyk

(R.N.)

[SOP]